

Egységes uniós szabályozás a láthatáron a felnőttkorúak védelmének nemzetközi magánjogi kérdései terén

Az Európai Bizottság 2023. májusában hozta nyilvánosságra az Európai Parlament és a Tanács a felnőttek védelmével kapcsolatos ügyekben irányadó a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az intézkedések elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló rendeletének tervezetét 1 (a továbbiakban: Tervezet). E rövid tanulmányban ennek az uniós jogrendben elfoglalt helyét és főbb szabályozási csomópontjait kívánom bemutatni, külön kitérve az európai képviseleti igazolás újonnan bevezetni kívánt intézményére.

Tárgyszavak:

EU jog, polgári ügy, Hágai Egyezmény, Európai Képviseleti Igazolás, hagyatéki eljárás

In May 2023, the European Commission published the draft regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of measures and cooperation in matters relating to the protection of adults (hereinafter: Draft). In this short study, I aim to present its place in the EU legal order and its main regulatory aspects, with a special focus on the newly proposed institution of the European Certificate of Representation.

Keywords:

EU law, civil matters, Hague Convention, European Certificate of Representation, succession proceedings

I. A tervezet helye az uniós jog rendszerében

Az Amszterdami Szerződés 1999-től megteremtett egy uniós szakpolitikát „polgári ügyekben történő igazságügyi együttműködés” elnevezéssel. E terület, amint az kiderül az EUMSZ¹ 81. cikkének (2) bekezdéséből, alapvetően a *nemzetközi magánjog és polgári eljárásjog „klasszikus” csomóponti kérdéseit* érinti, mint a joghatóság, a kollíziós jog, a határozatok kölcsönös elismerése és végrehajtása, úgyszintén a tagállami bíróságok (polgári ügyben eljáró hatóságok) közötti jogsegély-együttműködés. Az új szakpolitika terén annak megjelenését követően az ezredforduló körüli években igencsak intenzív uniós jogalkotási hullám kezdődött meg. Az azóta – jórészt rendeleti formában – megalkotott uniós aktusok lassanként lefedték egységes joghatósági, kollíziós és elismerési szabályokkal a magánjogi viszonyoknak jóformán valamennyi szegmensét; másfelől viszont az együttműködést nem csupán „szélesíteni”, hanem mélyíteni is törekedtek. Utóbbira legjobb példa a határozatok tagállamok közötti végrehajtásával kapcsolatban a formális végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás (az ún. *exequatur*) újabb és újabb területeken történő eltörlése.

E folyamat eredményeként mára a *tagállamok nemzetközi magánjogi kódexének hatóköre egyre inkább visszaszorul*². Az uniós rendeletek – különösen azok újabb generációja – mind a joghatóságot, mind az alkalmazandó jogot immár univerzális hatállyal szabályozza: az uniós aktusokban lefektetett normák hatóköre kiterjed azokra a magánjogi jogviszonyokra is, ahol a tényállást kizárólag harmadik államhoz – és nem pedig más uniós tagállamhoz – fűzi kapcsolódási pont. Mindennek következtében a polgári jogviszonyok „térképén” immár viszonylag kevés „fehér folt” maradt, amelyet az uniós jogalkotás a legutóbbi másfél évtizedben komplex (a kollíziós jogra, a joghatóságra és az elismerésre egyaránt kiterjedő) komplex rendeletekkel kívánt szabályozni³. Ebbe a jogalkotási folyamatba illeszkedik a vizsgált Tervezet is, amely éppen egy ilyen – a személyek joga körébe sorolható – „fehér foltot” fedne le egységes nemzetközi magánjogi szabályokkal.

- 1 Az Európai Unió működéséről szóló Szerződés (Magyarországon kihirdette a 2004. évi XXX. tv. (a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt szövege közzétéve az Európai Unió Hivatalos lapjában az alábbi helyen: HL C 83., 2010.03.30., 47. o.)
- 2 *Vékás Lajos*, A tagállami kollíziós nemzetközi magánjog alkonya Európában. In: *Raffai Katalin (szerk.)*, A nemzetközi gazdasági kapcsolatok a XXI. században. Ünnepi tanulmánykötet a nyolcvanéves Bánrévy Gábor tiszteletére. Pázmány Press, Budapest, 2011, 129. o.
- 3 Ez a szabályozási modell érvényesült a tartási, az öröklési, a házassági (és bejegyzett élettársi) vagyoni jogi, továbbá a fizetéseképtelenségi jogviszonyokat érintő kollíziós, joghatósági és elismerési normák uniós egységesítése során. (A vonatkozó rendeletek felsorolásától ezúttal terjedelmi okokból eltekintek).

II. A szabályozás módszere és a leendő rendelet tartalma

II.1. A szabályozási módszer

A Tervezet szerinti szabályozás többszintű lesz. Nem hagyható ui. figyelmen kívül, hogy már eleve létezik ugyanebben a tárgykörben egy átfogó nemzetközi szerződés, éspedig a *felnőttek nemzetközi védelméről szóló, 2000. január 13. napján kelt Hágai Egyezmény*⁴ (a továbbiakban: Hágai Egyezmény). Utóbbi egyezmény átfogóan szabályozza a felnőttvédelem mindhárom nagy nemzetközi magánjogi kérdéskörét, kiegészítve azt a szerződő államok hatóságai közötti együttműködési mechanizmussal. A tagállamok többsége már csatlakozott ehhez ezen egyezményhez. Egy attól teljesen független uniós aktus így a szabályozás megkettőződéséhez vezetne, ezért óhatatlanul felvetne a kétféle szabályozás területi és személyi hatályának elhatárolásával kapcsolatos nehézségeket. Magyarország a Hágai Egyezménynek e sorok írásakor még nem tagja, jóllehet a néhány éve megújult nemzetközi magánjogunk felnőttkorúak védelmével kapcsolatos kollíziós szabályai⁵ immár tudatosan az egyezmény figyelembevételével kerültek kialakításra; a Tervezet elfogadása azonban a magyar csatlakozást végképp elengedhetetlenné teszi.

A Tervezet lényegében *ráépül a Hágai Egyezmény szabályrendszerére*: annak normarendszerét veszi alapul a tagállamok egymás közötti viszonylatában felmerülő ügyekre nézve is, és ahhoz képest fogalmaz meg kiegészítő szabályokat. Ez a szabályozási megoldás nem példa nélküli a polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés szakpolitikájának területén. Már jelenleg is léteznek olyan uniós aktusok, amelyek meglévő – jórészt a Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet keretében tető alá hozott – nemzetközi szerződések szabályrendszerén, illetve annak az uniós jogalkotással történő továbbfejlesztésén alapulnak, és eképpen a *nemzetközi szerződésben lefektetett szabályokat integrálják az uniós jogba*. Ilyennek tekinthető az európai tartási rendelet⁶, amelynek 15. cikke a kollíziós szabályozás tekintetében utal ez tárgyban elfogadott nemzetközi szerződésre⁷. Hasonló megoldás figyelhető meg a tagállamok között a jogellenes gyermekelvitellel kapcsolatos ügyekben követett együttműködés terén is: az együttműködés

4 A Hágai Nemzetközi Magánjogi Értekezlet 35. sz. nemzetközi egyezménye.

5 Ld. a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. tv. (a továbbiakban: Nmtv.) 18–20. §-ait. Az Nmtv. e §-aihoz fűzött miniszteri indokolás kifejezetten is utal a tervezett magyar csatlakozásra; annak előkészítése érdekében azonban a gyámügyekért, a gyermek- és felnőttvédelemért felelős szaktárca ezidáig semmiféle lépést nem tett.

6 A tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló 4/2009/EK rendelet (HL L 7., 2009.1.10., 1. o.).

7 A tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2007. november 23-i Hágai Jegyzőkönyv (HL L 331., 2009.12.16., 17. o.).

alapját az 1980. évi Hágai Gyermekelviteli Egyezmény⁸ képezi, és a szülői felelősségi jogviszonyok joghatósági és elismerési szabályait tartalmazó Brüsszel-II B rendelet⁹ ahhoz képest fogalmaz meg a tagállamok igazságügyi, illetve gyermekvédelmi hatóságai közötti együttműködés elmélyítését szolgáló kiegészítő szabályokat.

A majdani rendelet alkalmazásának tehát elengedhetetlen feltétele az, hogy a Hágai Egyezmény hatálya valamennyi tagállamra kiterjedjen. Az Európai Unió azáltal, hogy rendeletet alkot, az EUMSZ 3. cikkének (2) bekezdése és 216. cikke folytán egyúttal *külső hatáskört* is nyert a tárgykört érintő nemzetközi szerződések megkötésére. Maga az Európai Unió azonban mégsem válhat részesesé a Hágai Egyezménynek, miután ilyen lehetőség – figyelemmel az 53. cikkre – kizárólag *államok* számára adott; ez az egyezmény ui. még nem tartalmaz ún. REIO-klauszult¹⁰, amely lehetővé tenné nemzetközi integrációs szervezet csatlakozását¹¹. Áthidaló megoldásként a Tanács az érintett (még nem részes) tagállamokat külön határozattal hatalmazná fel arra, hogy „az Unió érdekében” a Hágai Egyezmény részes feleivé váljanak¹².

II.2. A főbb szabályozási csomópontok áttekintése

A Tervezet mind a *joghatóság*, mind az *alkalmazandó jog* tekintetében visszatart a Hágai Egyezmény szerinti szabályokra; A joghatóság tekintetében azonban egy fontos kiegészítést tartalmaz: az érintett felnőttkorú személy akarati autonómiáját tiszteletben tartja biztosítja számára a *fórumválasztás* lehetőségét. Az érintett ui. előzetesen – azaz akkor, „amikor még abban a helyzetben van, hogy megvédje érdekeit” – megválaszthatja a saját ügyében felnőttvédelmi intézkedés megtételére jogosult tagállamot. E fórumválasztási lehetőség azonban korlátozott: az nem érinti a Hágai Egyezmény egyéb szabályai (így különösen

- 8 A Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés (kihirdette az 1986. évi 14. tvr.).
- 9 A Tanács házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló 2019/1111 rendelete (HL L 178., 2019.7.2., 1. o.).
- 10 Ellentétben az ezredfordulót követően elfogadott hágai egyezményekkel, amelyek immár lehetővé teszik, hogy azok részeseivé váljanak államokon kívül regionális gazdasági integrációs szervezetek (Regional Economic Integration Organisation, REIO) is, amennyiben e szervezetek az adott egyezmény hatálya alá eső ügyekben hatáskörrel rendelkeznek.
- 11 *Gombos Katalin*, A jog érvényesülésének térsége – az Európai Unió nemzetközi magánjogi szabályainak XXI. századi kihívásai. Wolters Kluwer, Budapest, 2020, 76-77. o.
- 12 Ez a megoldás megint csak nem példa nélküli a polgári ügyekben való igazságügyi együttműködés történetében. Ilyen módon érte el az Unió azt, hogy valamennyi tagállamra kiterjedjen a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezmény (kihirdette a 2005. évi CXL. tv.) hatálya; miután ehhez az egyezményhez az unió nem csatlakozhatott, ám annak szabályozási tárgyköre uniós hatásköröket érintett.

az érintett személy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságainak) eljárási jogosultságát); a választott tagállami bíróság vagy hatóság eljárásnak feltétele az, hogy az egyébként joghatósággal rendelkező tagállam hatóságai nem gyakorolták joghatóságukat.

A joghatósági és a kollíziós szabályokat szervesen kiegészítik a felnőttvédelmi intézkedések¹³ *kölcsönös elismerését és végrehajtását*¹⁴, továbbá az ilyen ügyekben kiállított közokiratok elfogadását¹⁵ érintő rendelkezések. A szabályozást egy, a tagállamok által kijelölendő *központi hatóságok közötti operatív együttműködést* érintő Fejezet egészíti ki. Ez utóbbi együttműködési forma nem előzmények nélküli: azt ismerik azok a nemzetközi magán- és eljárásjogi tárgyú korábbi uniós aktusok is, amelyek valamely fokozott védelemre szoruló személyi kör (szülői felelősségi eljárásokban érintett kiskorúak¹⁶; tartásra jogosult személyek¹⁷) jogviszonyait érintik. A Tervezet ezenkívül a felnőttvédelmi intézkedésekre vonatkozó nemzeti nyilvántartásokat, illetve azok összekapcsolását¹⁸, a tagállami hatóságok közötti elektronikus érintkezési utat¹⁹, továbbá adatvédelmet²⁰ érintő rendelkezéseket tartalmaz.

III. A fő novum: az európai képviseleti igazolás

A nemzeti jogok ma már igencsak árnyalt és többrétegű intézményrendszerrel igyekeznek védeni a szellemi állapotuk miatt fokozott védelemre szoruló felnőttkorú személyek érdekeit, illetve azok képviseletét. Tendenciaként érvényesül, hogy a jogrendszerekben a korábban szinte kizárólagosan ismert gondnokság mellett megjelennek az ilyen személyek támogatását szolgáló egyéb (a cselekvőképességet nem feltétlenül korlátozó) intézmények.

A szellemi vagy fizikai állapotuk, előrehaladott életkoruk miatt fokozott védelmet igénylő személyekkel kapcsolatban így nemzetközi összehasonlításban ma már számos képviseleti forma létezik. E személyek intézkedési jogosultságainak terjedelme igencsak széles skálán mozoghat; mint ahogy eltérő lehet az is, hogy milyen jogi aktusokból fakad a jogállásuk (bírói vagy közigazgatási hatósági

13 „Intézkedésnek” minősül a Tervezet 3. cikk 2. pontja értelmében „elnevezésétől függetlenül valamely tagállam hatósága által hozott, a felnőtt védelmére irányuló bármely intézkedés”. Véleményem szerint szerencsésebb lenne a Tervezetben az eljárásjogi terminológiának inkább megfelelő „határozat”-fogalom használata.

14 Ld. a Tervezet IV. Fejezetét.

15 Ld. a Tervezet V. Fejezetét.

16 Ld. a Brüsszel-II B rendelet V. Fejezetét.

17 Ld. az európai tartási rendelet VII. Fejezetét.

18 Ld. a Tervezet VIII. Fejezetét.

19 Ld. a Tervezet IX. Fejezetét.

20 Ld. a Tervezet X. Fejezetét.

kirendelés, az érintett felnőttkorú által előzetes jognyilatkozatban vagy hasonló jogügyletben történő nevezés stb.). A képviselőnek azonban nem egy esetben szüksége lehet jogállásának határon túli igazolására. A Tervezetnek egyik központi elemét képezi az ilyen képviselői jogállás más tagállamban – ottani bíróságok, hatóságok, illetve harmadik személyek előtt – történő *igazolását lehetővé tevő mechanizmusok* megteremtése. A Tervezet etekintetben „kétpályás” megoldást alkalmaz: A tagállamok továbbra is kibocsáthatják a védelemre szoruló felnőttkorú képviseletében eljáró személy részére szóló, nemzeti jog szerinti igazolásokat (határozat, kirendelő okirat, hatósági nyilvántartás kivonata stb.)²¹, amelyeket az érdekelt más tagállamban is érvényre juttathat²². Ugyanerre a célra viszont bevezet egy alternatív eszközt is, az európai képviseleti igazolás (a továbbiakban: EKI) intézményét.

Az EKI létrehozatalával a Tervezet egy *sui generis jogintézményt* bocsát rendelkezésre a határokon átnyúló jogérvényesítéshez, amelynek alapját kizárólag az uniós jog jelenti. Az intézmény független a tagállami nemzeti jogoktól még akkor is, ha alkalmazásához a tagállamoknak értelemszerűen meg kell majd alkotniuk bizonyos, a nemzeti jogrendjükhöz történő illeszkedést szolgáló szabályokat. A Tervezet szerinti szabályzás a koncepcióját tekintve már első olvasásra is messzemenő hasonlóságot mutat az európai öröklési rendelet (EuÖR)²³ által bevezetett európai öröklési bizonyítvány (EÖB) jogintézményével.

Az EKI kiállítására abban a tagállamban kerülhet sor, amelyben a felnőttkorú személyre vonatkozóan intézkedést hoztak vagy a képviseleti jogkört megerősítették²⁴. Miután azonban a Tervezet meghatározza, hogy ilyen intézkedések megtételére melyik tagállamban kerülhet sor, az EKI intézményének egyik pillérét képezi (hasonlóan az EÖB-höz) az egységes joghatósági szabályrendszer²⁵.

Akárcsak az EÖB esetében, az EKI szabályrendszerének is kulcsfontosságú elemét képezi a, hogy ez az igazolás valamennyi tagállamban *egységes – és uniós szinten rögzített – joghatásokat* vált ki, annak ellenére is, hogy az érintett

21 Pl. a német jogban ilyen a gondozó (Betreuer) részére a perenkívüli eljárásokról szóló törvény (FamFG) 290. §-a szerinti kiállított Bestellungenurkunde (kirendelő okirat); Ausztriában az ún. felnőttképviselő (Erwachsenenvertreter) jogállásának igazolására alkalmas az Osztrák Központi Képviseleti Nyilvántartás (Österreichisches Zentrales Vertretungsverzeichnis, ÖZVV) megfelelő kivonata.

22 A nemzeti jogok szerinti fajtájú igazolások más tagállamban történő érvényre juttatására – azok jogi természetétől függően – az intézkedések elismerésére és végrehajtására vonatkozó IV. Fejezet, avagy a közokiratok elfogadására vonatkozó V. Fejezet alapján kerülhet sor.

23 Az Európai Parlament és a Tanács 650/2012/EU rendelete (2012. július 4.) az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről (HL L 201., 2012. 7. 27., 107. o.).

24 A „képviseleti jogkört megerősítésére” utaló fordulat arra az esetre vonatkozik, amikor a képviselő személyéről maga a felnőttkorú személy döntött jogügyletben (pl. előzetes jognyilatkozatban), és hatósági aktussal csupán a jogosultság beálltát kell megállapítani (mint pl. a magyar Ptk. 2:40. §-a szerinti esetben).

25 Ld. a Tervezet 36. cikk (1) bekezdését; vö.: EuÖR. 64. cikk (1) bekezdés.

jogviszonyoknak (felnőttkorú személyek védelme) egységes anyagi joga nem létezik, és annak megalkotására nincs is kilátás.

Azok a joghatások, amelyet az EKI-t megilletik, jórészt már ismertek az EÖB-re vonatkozó szabályokból. Ezt az igazolást is megilleti a – vélelem formájában megfogalmazott – *legitimációs hatás*. Eszerint az igazolásban képviselőként említett személyről vélelmezni kell, hogy rendelkezik az igazolásban említett jogkörrel²⁶. Mint az EÖB esetében, úgy ezen igazolás esetében is fennáll a *teljesség vélelme* a jogosítványokhoz fűződő feltételek és korlátozások tekintetében: vélelmezni kell ui., hogy a képviselő jogosítványai semmilyen más feltételnek vagy korlátozásnak nincsenek alávetve, mint amelyek magából az igazolásból kiténik. Az EKI-t kiállító tagállami hatóságoknak ezért a lehető legnagyobb gondossággal kell majd eljárnia a képviselő jogosítványaira vonatkozó korlátozásoknak és feltételeknek az igazolásban való pontos feltüntetése kapcsán. Az ilyen feltételek, illetve korlátozások eredhetnek akár törvényből, akár a kirendelő határozatból vagy éppen a képviselt személy előzetes jognyilatkozatából²⁷. Azok igencsak sokféle természetűek lehetnek; ide tartoznak különösen a képviselő tevékenysége feletti hatósági felügyelettel, számadási kötelezettséggel kapcsolatos korlátozások, illetve azok, amelyek szerint a képviselő által a megkötni kívánt bizonyos jogügyletek érvényessége bíróság vagy gyámhatóság előzetes jóváhagyásától²⁸ vagy éppen magának a képviselt nagykorú személynek a beleegyezésétől függ.

Az igazoláshoz fűződő másik fontos joghatás a *jóhiszemű harmadik személyeket védő közbizalmi hatás* (Drittschutzwirkung, bona fide protection)²⁹. Eszerint azt a személyt, aki az érvényes EKI-ben igazolt képviselővel jogviszonyba kerül, úgy kell tekinteni, mint aki a képviseletre valóban jogosult személlyel köt jogügyletet³⁰. A harmadik személy tehát, aki az EKI-ben igazolt adatokban bízva jár el, egyfelől kötelelem-megszüntető hatállyal nyújthat teljesítést az igazolt képviselő részére (pl. ha az érintett felnőttkorút megillető követelést teljesít), másfelől *védelmet élvez a jogszerzése tekintetében* (pl. ha a képviselő elidegeníti harmadik személy részére a képviselt felnőttkorú személy vagyontárgyát), akkor is, ha utóbb derül ki, hogy az EKI-ben a kiállító hatóság nem helytállóan tüntette fel a képviselő jogosítványainak terjedelmét, illetve annak korlátait vagy feltételeit.

26 Ld. a Tervezet 40. cikk (2) bekezdését; vö.: EuÖR. 69. cikk (2) bekezdés.

27 A magyar jogban ld. pl. a Ptk. 2:39. § (2) bekezdés c) pontját, amely biztosítja az előzetes jognyilatkozatot tevő személy önrendelkezését az általa gondnokként nevezett személy mozgásterének, intézkedési lehetőségeinek meghatározása tekintetében.

28 A magyar jogban ld. pl. a Ptk. 2:23. §-át, vagy a német jogban a BGB 1829. §-át és 1848-1854. §-ait a gondozó (Betreuer) bizonyos jognyilatkozatainak bírósági jóváhagyáshoz kötöttségéről.

29 Ld. a Tervezet 40. cikk (3) bekezdését; vö.: EuÖR. 69. cikk (3)-(4) bekezdés.

30 Ez a jogvédő hatás nem áll be, ha a harmadik személynek tudomása van arról, hogy az igazolás tartalma nem pontos, avagy súlyos gondatlanságból nincs tudomása arról.

E joghatásokat az EKI valamennyi tagállamban mindennemű külön eljárás szükségessége nélkül ipso iure fejt ki³¹. Az egységes és autonóm (nemzeti jogoktól független) joghatásainál fogva az EKI intézménye a tagállamokat lényegében külföldön létrejött *bizonyos jogi helyzet* (a gondnokok, illetve más fajtájú felnőtt-képviselők jogállása és annak terjedelme) *elismerésére* kötelezi (Rechtslageanerkennung), hasonlóan az EÖB intézményéhez³²; a cél ui. az, hogy biztosítva legyen a *képviselő jogi státuszának kontinuitása*³³, illetve annak zavartalan gyakorlása más tagállamban. Felhasználása különösen olyan esetekben válhat szükségessé, amikor az érintett felnőttkorú személy más tagállamban fel-lelhető vagyonáról kell rendelkezni, vagy ő más tagállamban szorul egészségügyi ellátásra, avagy tartózkodási helye kerül át más tagállamba (pl. ottani gondozóintézményben történő elhelyezése folytán), és a képviselőnek e jogviszonyok tekintetében kell nyilatkozatokat tennie.

Az EKI intézménye nem előzmények nélküli. Maga a 2000. évi Hágai Egyezmény 38. cikke is kimondja, hogy a részes államok kérelemre nemzetközi igazolást adhatnak ki az érintett felnőttkorú személyének vagy vagyonának védelmével megbízott részére, feltüntetve annak pontos jogállását és jogosultságait³⁴. Az egyezmény szerinti szabályozás kimunkáltsága azonban messze nem éri el a Tervezet szerinti EKI szintjét; az egyezmény ráadásul eleve nem is kötelezi a részes államokat az ilyen igazolás kibocsátására³⁵.

Az EKI kibocsátására *egységes formanyomtatványon* kell majd sort keríteni³⁶. Annak eredeti példánya – ismét csak az EÖB-höz hasonlóan – a kiállító hatóság őrizetében marad, és a kérelmező arról hiteles másolatot kaphat kézhez, akár ismételten is³⁷. Fontos különbség azonban az EÖB-höz képest, hogy az EKI esetében maga az eredeti igazolás is korlátozott (alapesetben egyéves) érvényességi idejű³⁸. Ha tehát annak érvényességi ideje lejárt, a képviselőnek szükség esetén újabb és újabb eljárásokban kell kérelmeznie annak ismételt kibocsátását; ez a korlátozás jogbiztonsági szempontokat tart szem előtt³⁹. A rugalmasságot

31 Ld. a Tervezet 40. cikk (1) bekezdését; vö.: EuÖR. 69. cikk (1) bekezdés.

32 *Szőcs Tibor*; A hagyatéki vagyon az európai öröklési rendelet szabályrendszerében. Doktori értekezés. Közjegyzői Akadémia Kiadó, Budapest, 2023, 325. o.

33 Részletesebben e témáról ld. *Szabados Tamás*, A jogi státusz elismerése a magyar nemzetközi magánjogban. Nemzetközi Magánjogi Évkönyv 2022/1. 40-56. o.

34 A Hágai Egyezmény 38. cikkében hivatkozott nemzetközi igazolás formanyomtatványa nem képezi az egyezmény mellékletét, azt (a későbbi esetleges átdolgozásokat megkönnyítendő) Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia Állandó Hivatala dolgozta ki, ld. <https://n9.cl/v5ghz>.

35 Lagarde Paul: 2000. január 13-i egyezmény a felnőttek nemzetközi védelméről. Magyarázó jelentés. Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia Állandó Hivatala. Hága, 2017, 92. o.

36 Ld. a Tervezethez csatolt III. formanyomtatványt.

37 Ld. a Tervezet 41. cikkét; vö.: EuÖR. 70. cikk.

38 Ld. a Tervezet 38. cikk (9) bekezdését.

39 Az időbeli korlátozás célja a Tervezet (40) preambulum-bekezdése szerint az, hogy a kiállító hatóság rendszeresen ellenőrizhesse, hogy „az érintett felnőttel kapcsolatos jogi helyzet nem változott-e” (pl. nem vonták-e vissza a képviselési jogkört).

szolgálja ugyanakkor az a szabály, hogy kiállító hatóság az EKI érvényességét ennél akár hosszabb időtartamban is megszabhatja, figyelembe véve különösen a „védelem jellegét és várható időtartamát”.

A formanyomtatvány központi jelentőségű részét képezik azok a rovatok⁴⁰, amelyekben a kiállító hatóságnak a képviselőt megillető *jogosítványok pontos terjedelmét* kell igazolnia. Etekintetben az EKI formanyomtatványa szerkezeti felépítését tekintve leginkább az EÖB-nek ahhoz a típusához hasonlít, amely a végrendeleti végrehajtók, illetve hagyatéki vagyonekezelők jogállásának és jogosítványainak igazolására szolgál⁴¹. Annak érdekében, hogy a képviselőt megillető egyes jogosítványok, illetve azok terjedelme és korlátai kellően pontosan feltüntethetők legyenek, az EKI 7. pontja rendkívüli aprólékossággal sorolja fel a lehetséges jogosítványokat, és a kiállító hatóságnak kell bejelölnie azok közül a képviselőt ténylegesen megilletőket. A jobb áttekinthetőséget szem előtt tartva a 7. pont a képviselőt megillető jogosítványokat külön-külön tünteti fel a képviselt személy *életviszonyainak egyes szegmensei tekintetében* (a képviselt személy vagyonával, az egészségügyi ellátásával, a lakó- vagy tartózkodási helyének meghatározásával kapcsolatban).

A hazai hagyatéki eljárásokban nemegyszer fordul elő, hogy az örökösként érdekelt valamelyike külföldön él, és részére (előrehaladott életkora vagy szellemi fogyatkozása miatt) külföldi eljárásban rendeltek olyan képviselőt (pl. gondnok, felnőttképviseelő, támogató stb.), aki a nevében jogcselekmények végzésére jogosult. Már csak emiatt is külön üdvözlendő, hogy az EKI 7. pontja egy külön alpontba (7.2.1.3. pont) foglaltan tartalmazza az arra vonatkozó információkat, hogy a képviselő az *örökléssel kapcsolatos jognyilatkozatok* tekintetében milyen mozgástérrel rendelkezik. A Tervezet elfogadása esetén így a majdani EKI reményeim szerint jelentősen megkönnyíti majd a külföldi örökösként érdekelt képviselőiként fellépő személyek e jogállásának és az örökség visszautasításával, osztályos egyezség, illetve átruházási egyezség megkötésével kapcsolatos jogosítványainak igazolását.

40 Ld. a III. melléklet 7. pontját, illetve egyes alpontjait (a végleges rendelet elfogadásáig a számozás még változhat).

41 Az EÖB-nek az EuÖR. 63. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti típusa. Ld. az EÖB VI. mellékletét.